

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ו אדר תשע"ז: הדלקת נרות: ירושלים 5:03 תל-אביב: 5:18 חיפה: 5:08 מוצאי שבת: ירושלים: 6:16 תל-אביב: 6:18 חיפה: 6:17 ר"ת: 6:55

פרשת תרומה

פיז וליבו שזין

תוכו כברו...

פעם התלוננו בפני הגאון מטשיבין – רבי דב בעריש וויזנפלד זצ"ל, על אחד ממקורביו שנוהג כלפי חוץ בפרישות יתירה, בעניין כלשהו. רבי דב בעריש קרא לו והעיר לו על כך. השיב לו אותו אדם במאמר חז"ל: אוי לו למי שהעולם מטעין בו.

חשיב לו הרב מטשיבין: "ומה אני יגיד..." (כאומר הלא גם בי טועין) והוסיף: "אבל זאת אוכל לומר, שאני לא עשיתי אף פעם פעולה לצורך זה..."

שר התורה

איש אמת

על משגיח דלומז'ה - הגה"צ רבי משה רוזנשטיין זצ"ל סיפרו כי היה איש אמת בכל מאורו, וכבר בקלם כינוהו "איש אמת" כפי שמצאו בפנקס רשימותיו, שבו הוא כותב:

"קיבלתי על עצמי בלי נדר לבל להתנצל בשקר, אף שאבוא לידי בזיון גדול אסבול הבזיון ולא אתנצל בשקר ואודה על האמת". מטעם זה היו תלמידי הישיבה בלומז'ה נחשבים כאנשי אמת, היודעים שבלי אמת כלפי שמיא, כלפי הזולת וכלפי עצמו, אי אפשר לו לאדם לנצח.

מתוך מאמר

להזהר מן השקר...

כשהיו נערי בר-מצוה מגיעים לביתו של הגראי"ל שטיינמן שליט"א לבקש ולשמוע ממנו באיזה נושא כדאי להם להתחזק עם כניסתם לקבלת נועם עול תורה ומצוות, היה מציע להם בדרך כלל לקבל על עצמם להזהר משקר.

והיה הגראי"ל אומר: "קבלה זו קשה ביותר עד שכמעט א"א לעמוד בה. הלא כמה פעמים אדם אומר כלפי חוץ אחרת ממה שחושב בלב, ולעיתים משקר אפילו את עצמו. אם יתבונן בכל מה שאומר ועושה, יראה כמה שקר יש בו..."

רבי אהרן לייב

להיות אמיתי עם זולתו. שיהיה תוכו כברו. פנימיותו כפי שמראה בחוץ !
נלמד מהפסוק: "וציפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו" (פרק כה-יא)

ודרשו חז"ל: "מבית ומחוץ תצפנו" – אמר רבא, כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו, אינו תלמיד חכם. אביי ואיתימא רבה בר עולא אמר: נקרא נתעב, שנאמר (איוב טו): "אף כי נתעב ונאלח איש שותה כמים עולה" (יומא עב:)

מובא בספר מעלות המדות: דעו, כי מעלת התמימות היא מעלה גדולה ויקרה שכל מי שהולך בתמימות, הקב"ה בוחר בו ובשירותו כענין שנאמר (תהלים קא-ו) "הולך בדרך תמים הוא ישרתני". וכן ציוה משה רבינו ע"ה על עסק התמימות, כענין שנאמר "תמים תהיה עם ה' אלוהיך". גדולה מעלת התמימות שכל מי שהולך בתמימות בכל דרכיו, זוכה ויושב במחיצתו של מקום... וכן מצינו ביעקב אבינו שנהג עצמו במדת התמימות...

וביאר החפץ חיים (בספרו **שפת תמים** פ"ז) מהי תמימות? שיסבר אדם דבריו בלא רמאות, ומשאו ומתנו בלא רמאות ופיו וליבו יהיו שוין. שכל מי שהוא אחד בפה ואחד בלב אינו נקרא תם אלא נקרא חריף ורמאי בלי ספק, כענין שנאמר (משלי יב-כ) "מרמה בלב חורשי רע". וכל מי שהולך בתמימות, הקב"ה מסייעו במעשה עבודתו ומתמים דרכיו כענין שנאמר (שמואל כב-כו) "עם חסיד תתחסד..." עכ"ד הח"ח.

בזה כידוע, היה ההבדל התהומי בין יעקב שנהג בתמימות כמש"כ "ויעקב איש תם..." לבין לבן הארמי שנהג בשקר וברמאות... היה מי שמצא לכך רמז נאה בפסוק "והיה העטופים ללבן והקשורים ליעקב" (בראשית ל-מב), וכך ניתן לדרוש בדרך צחות:

"והיה העטופים ללבן" – לבן הארמי היה "עוטף" כל שקר שלו בלשון חלקלקה. כך דרכו של שקר. כדי להבין מה באמת הוא מתכוון צריך "לקלף" את העטיפה החיצונית. כלפי חוץ אומר ליעקב: "הן לו יהי כדברך". אך בלבו פנימה רוקם הוא מאה רמאויות כנגדו.

ואילו "הקשורים ליעקב" – אצל יעקב כל מילה שיצאה מפיו קשורה היתה ללב פנימה, כמו שפירש רש"י: כלבו כן פיו. מי שאינו חריף לרמות קרוי תם.

עלון "איש לרעהו" פרשת תרומה הוקדש לעילוי נשמת
מרת חיה שפרה ע"ה בת ר' יהודה יעקב ז"ל

נלב"ע ד' אדר, ת.נ.צ.ב.ה.

הוקדש ע"י בנה ר' פנחס הלוי דיידידמן ומשפחתו שיחי' (מאנסי, ניו יורק)

זכות גדולה ומעלה נשגבה להפריש מהממון והנכסים לצרכי צדקה !

נלמד מהפסוק: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (פרק כה-ב)

וידועה קושיית המפרשים: מדוע כתבה תורה בלשון "ויקחו" ולא בלשון "ויתנו"? ותיירץ הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי לאמיתו של דבר, מה שיש לו לאדם בממונו הוא רק אותו חלק שנותן לצדקה. ויתכן שיהיה לו לאדם ממון הרבה, אין זה נחשב ממון שלו אלא רק "מופקד" אצלו. ורק מה שנותן לצדקה זהו שלו ממש וכדברי חז"ל (ב"ב יא) על מונבז המלך, עיי"ש. נמצא איפוא, שהנתינה היא בעצם לקיחה לעצמו ומתאים הלשון "ויקחו".

ידועים דברי חז"ל (כתובות סח. ב"ב י.) "כל המעלים עיניו מן הצדקה, הרי זה כאילו עובד עבודה זרה!" והדברים מופלאים: מה שייכות נשנה בין מי שמעלים עיניו מלתת צדקה לעובד עבודה זרה רח"ל, הרי כידוע, ע"ז היא אחת משלוש עבירות חמורות שיהרג ואל יעבור היתכן להשוות ביניהם?!

אלא הביאור בזה הוא, מתוך שאדם יתבונן בעצמו, מדוע מעלים את עיניו מלתת צדקה לעני, הרי לא מבקשים ממנו לתת חלק גדול מרכושו, אלא בסך הכל כמה פרוטות שאפילו לא ירגיש את חסרונו ומה מונע אותו מלתת?

אלא בהכרח, משום שחסר לו באמונה בהשגחת השי"ת על כל בראיו, שכן אם היה מאמין ומרגיש בכל רגע שהקב"ה נותן לו חיים, בריאות וכסף, ושהכל ברצונו. אם הקב"ה רוצה יש לו ואם אינו רוצה אין לו. אזי לא היתה חודרת ללבו מחשבה כזו להמנע ממצות נתינת צדקה לעני. כאילו יש איזשהו כח נוסף ח"ו שיכול להועיל לו וממילא יכול לוותר על זכות מצווה זו.

זאת ועוד: אם היה שלם באמונתו, היה מאמין במה שכותב הרמב"ם (מתנות עניים פ"ה ה"ב): "לעולם אין אדם מעני מן הצדקה ואין דבר רע ולא היזק נגלל בשביל הצדקה שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום". עוד מרוויח מנתינתו כדברי חז"ל (כתובות סו): "מלח ממון חסר" שאם רוצים 'למלוח' את הממון - לשמר אותו, יש לחסר ממנו - לתת צדקה וככל שנותנים יותר, מקבלים יותר.

אלא מכאן, שכאשר בא עני לפניו ומבקש כמה פרוטות, לא יותר, ומרגיש שקשה לו מאד לתת כי מחשב שמא יחסר לו, הרי זה אומר שפשוט אינו מאמין בדברי חז"ל הנ"ל, ובהשגחת השי"ת עליו, ומובנת השייכות לעבודה זרה.

כתב רבינו יונה ז"ל (באגרת התשובה): "אמנם הגזל מן העבירות החמורות, אך עון המעלים עיניו מן העני קשה מעון הגזל, שנאמר (ויחזקאל טז-מט) 'הנה זה היה עון סדום אחותך גאון שבעת לחם ושלות השקט היה לה ולבנותיה ויד עני ואביון לא החזיקה', ואעפ"י שאנשי סדום היו אנשי חמס, בכ"ז ראש עוונם היה שלא החזיקו יד עני ואביון.

כ"ק האדמו"ר מסאטמאר - רבי יואל זצ"ל, נהג שכאשר השמיע דרשתו, חילק בימים מסויימים, מיני מזונות לבאים. כשנשאל על כך השיב בדרך צחות, כי המשנה (בתחילת מסכת ביצה) פותחת: "ביצה שנולדה ביום טוב, בית שמאי אומרים תאכל, ובית הלל אומרים לא תאכל". ופירש רש"י: לא תאכל - בגמרא מפרש טעמא. מדוע לא פירש כך גם על דברי בית שמאי שקדמו לדברי ב"ה שגם טעמם מפרש בגמרא? אלא מכאן, שכאשר אומרים ליהודי "תאכל" אין שום קושיה ואין צורך לפרש מדוע, ורק כשאומרים "לא תאכל" צריך להסביר מדוע לא יאכל...

הגרא"ל שטיינמן שליט"א מלין על כך שישנו בעלי ממון רב שאין להם את הדעת לעשות בכספם מעשי צדקה, ובכך לגנוז לעצמם שכר לנצח, ותחת זאת שומרים לעצמם ומאבדים אותו בענין רע. או שמבזבזים אותו להבל ולריק.

וכדוגמא לכך, סיפר על עשיר שבחצר ביתו יש לו בריכה גדולה לדגים, ובאמצעה יש מפל מיוחד של מים ומכשיר המסתובב לנקות את המים... לצורך מה כל הדברים הללו! בסופו של דבר, הוא נתפס על מסחר בלתי חוקי. עד היום המכשיר ההוא ממשיך להסתובב ולנקות את המים לדגים, ואילו הוא יושב לו בבית הסוהר...

לשמה את העניים...

כ"ק האדמו"ר מראדז'ין - רבי יעקב אריה גוטרמן זצ"ל היה מקבל עניים ונשברי לב בחביבות רבה. הוא היה מקשיב לאנקתם מברך ומשיא עיצות עד שהרגיש ליבם. לאנשים מחוסרי אמצעים היה מפזר מעות מהכספים שהעניקו לו חסידיו, ביד נדיבה.

החסידים שראו בעליל איך מופשט הרבי מגשמיות, תהו על מעשיו והרהרו: מה לו לרבי ולמטבעות של זהב שערכן רב, בשעה שאין הוא מכיר צורת מטבע?

פעם, כשמסר לו יהודי פדיון כסף, לקח רבי יעקב את המטבעות, הביט בהם ואמר: "מטבעות אדומים אין כאן, מוטב שתתן לי אדומים..." שאל הלה: "רבי, האדומים הם של זהב וערכם רב, ומה לו ולסכומים גדולים כאלו?"

החזיר לו רבי יעקב: אני אינני זקוק לכסף, מחלק אני את כל המטבעות אשר אני מקבל לעניים, אבל הם, העניים, כמה שמחים כשאני נותן להם מטבעות אדומים..."

מרבצי תורה מעולם החסידות

לחנך שאין מסרבין לצדקה...

לעתים קרובות נהג הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, למרות יומו העמוס בתורה, לשבת ליד ערמות של בקשות לצדקה שהגיעו בדואר, ולהכניס למעטפות שנשלחו לבקשות, סכום מסויים בכל אחת מהן. תמיד בדק בפנקסו מה היתה תרומתו האחרונה לאותו אירגון, כדי שלא יפחות מתרומתו הקודמת.

צנצנת גדולה היתה בביתו, גדושה במטבעות. טרם צאתו לאירוע ציבורי, נהגה הרבנית להוציא מן הצנצנת חופן מטבעות ולתיתו לבעלה כדי שיוכל לתת משחו לכל מבקש, בו יפגוש בכניסה.

בדרך כלל, לא סרב רבי משה אף פעם לבקשת צדקה אפילו אם ביקשוהו כמה וכמה ילדים בבית הכנסת לאותה מטרות... נענה רבי משה והעניק משחו לכל אחד מהם. הוא עשה זאת לשם חינוך, כדי שילדים אלו ילמדו שאין מסרבין לצדקה, וכאשר יגדלו, יהיו גם הם נמנים על הנותנים...

רבי משה פיינשטיין

רק לא "משומד"...

הצדיק רבי שמואל מקמינקא זצ"ל היה מפזר כל כספו לצדקה. פעם בא לביתו מן הדרך והביא עמו כסף רב שקיבל מחסידי. אך מיד שלח לחלק לעניים עד הפרוטה האחרונה. רטנה בתו: לכולם אתה מפזר ולנו אינך מותיר פרוטה לפרוטה, היתכן?!

שאל אותה רבי שמואל: "מה את מעדיפה שאבא שלך יהיה רבי או משומד? "משומד" - צעקה הבת - "חס וחלילה!" "והלא כך חז"ל אמרו" - השיב לה - "שכל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודה זרה!"

ממעשה

"מצוה זו שלי"...

פעם הלך הצדיק רבי אריה לון זצ"ל בליווי הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל בסמטאות ירושלים. לפתע ניגש אליו יהודי אביון וביקש צדקה. מישש רבי אריה בכיסו ולא מצא... ביקש מרבי אברהם שיואל להלוות לו עשר לירות...

השיב לו רבי אברהם: "מדוע להלוות? הנני נותן לך את הכסף ועשה בו כטוב בעיניך..." סרב רבי אריה ואמר: מצוה זו שנזדמנה לידי נתייבתי אני לעשותה ואינני מוכן להחמיצה כלל וכלל."

איש צדיק היה

זכות גדולה לגבות מעות מן הציבור לצרכי צדקה !

נלמד מהפסוק: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (פרק כה-ב)

לומדים המפרשים רמז מכאן אף למגביות לצרכי צדקה שמצווים ישראל, כיצד עליהם להתרים את הציבור, דאף כי אמנם הנותן בעצמו מעות לצדקה אינו צריך ליתן דוקא לשם המצוה, אלא גם אם הפריש מעות לצדקה על מנת שיחיה בנו "הרי זה צדיק גמור" (פסחים ח.), מכל מקום, הגובה מן הציבור, עליו לעשות כן לשם שמים ולא להנאתו האישית. הוא שנאמר "ויקחו לי תרומה" – לי לשמי.

אמר החפץ חיים שלהתדפקות העניים והנצרכים על בתי התורמים ישנה משמעות חינוכית ומוסרית עמוקה, שכן הגביר צריך לראות לנגד עיניו מראה של עני המעורר בו את הרגשות והמדות התרומיות, וזה חינוך גם לכל בני ביתו. שאם לא כן, מניין ידע הדור הצעיר על קיומה של מדת החסד אם לא יראו בעיניהם במראה האורחים, אשר הוריהם עומדים לשרתם ולהעניק להם, והכיצד יוכלו להתעורר אי-פעם להתרים אם לא יווכחו לראות בדלותו וצערו של העני.

ידועה אמרת חז"ל: "גדול המעשה יותר מן העושה" (ב"ב ט.). וכל כך למה? יתכן לבאר משום שהצער והקושי שנתקל בו המתרים בבואו להתרים את עשירי העם, קשה ביותר, ופעמים הבזיון והבושה שמקבל המתרים, עולים על כולנה. וזה כשלעצמו יכול לרומם ולזכך את המתרים לכפר עוונותיו ולהעלותו לדרגה נשגבה.

ועד כדי כך, שכ"ק המהרי"ד מבעלזא זצ"ל היה רגיל לומר: "אדם שהולך לאסוף כסף עבור נצרכים בארבע קצוות העיר, הרי זו סגולה שיתכפרו לו עוונותיו, ואפילו העבירות החמורות ביותר!"

וכך נהג למעשה הגה"צ רבי הירש פאלי זצ"ל שכאשר התרים לצדקה וטרקו לו את הדלת בפניו, והביזיון היה מכאיב. ביקש לחזור שוב לאותה דלת... וכשניסו להניאו בטענה שמלבד בזיונות לא יקבל שום כלום, טען: "אבל אני רוצה את כפרת העוונות". וחזר לדפוק באותה דלת, אך זו לא נפתחה. או-אז הפטיר: "יש לי צער שכנראה מן השמים לא מזכים אותי בכפרת עוונות..."

וכך אירע עם אברך שהתרים לצדקה, ועבר בזיונות גדולים. עד שנכנס לביתו של הרב שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, שהחל לנחמו ולדבר על ליבו, וכך אמר לו:

"עליך לדעת, שלא כולם נותנים. לא כולם נענים. לא כולם מבינים את נחיצות הדבר. יש הפוטרים עצמם בנקל... ועליך לדעת שבשמים רואים את הקשיים ואת הבזיונות, וצופנים בעבורך שכר שאין לשערו. צריכים לדעת שהמטרה מצדיקה לדבוק בה למרות הקשיים והבזיונות". והוסיף הרב קובלסקי לעודדו ולחזקו בדברים ולאחר מכן העניק לו סכום הגון כדי לפצותו על אכזבתו. ונפרד ממנו בחום.

אותו אברך לחץ ידו בהכרת טובה ואמר: "לאמיתו של דבר, היתה זו הדלת האחרונה שחשבתי לנקוש עליה. לאחר הכשלונות הקודמים החלטתי שאני שב הביתה "מרים ידיים" ונכנע. אתם הפחתם בי כוחות מחודשים נטעתם בי חיות!"

ומעשה באברך שהיה זקוק לישועה גדולה בביתו, וניגש לשאול את הגראי"ל שטיינמן שליט"א מה הוא יכול לעשות כדי לזכות בישועת ה'?

השיב לו הגראי"ל: אם תסייע במסירות מיוחדת להחזקת תורה, תזכה לישועה מיוחדת, ואם אין לך בעצמך תקיים "גדול המעשה יותר מן העושה".

הכיבוד הגדול ביותר...

בעיני כ"ק האדמו"ר מצאנז – רבי חיים הלבשאטס זצ"ל היה העיסוק באיסוף לצדקה, האושר הגדול ביותר עלי אדמות. לכן ביקש, באהבתו הגדולה לכל יהודי, להטעים גם את זולתו מהתענוג הנפלא הזה...

וכך אירע, שכאשר נשא הרי"צ מדולינא זצ"ל את נכדתו של רבי חיים, ביקש ממנו הרבי לצאת ולאסוף כסף לצרכי צדקה. תמחו עליו האנשים: חתן בשבעת ימי המשתה, לבוש כמלך, ילך לקבץ נדבות?

השיב להם רבי חיים: את החתן יש לכבד בכיבוד הגדול ביותר, וכי יש לכם כיבוד יותר נשגב מאשר האיסוף לצרכי צדקה?!

"הלא הקב"ה יבכה איתו"...

סיפר הגאון רבי רפאל קוק זצ"ל מטבריה: פעם אחת, כאשר התגוררתי בירושלים, והיה זה בערב סוכות בשעת הדחק, כשהכל לרוצים לסיים את ההכנות הרבות לחג, נכנס אל ביתי הרב מטפליק הגאון רבי שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל, וזירז אותי להצטרף אליו לצרכי מצוה בדחיפות רבה...

מה קרה? נודע לו על תלמיד חכם פלוני מעולה וצנוע שביתו ריקם מכל, אין להם מה לאכול בחג. דחק בי הרב מטפליק: "בוא מהר ונאסוף איזה סכום בשבילו שיהיה לו לצרכי החג".

הגבתי במבוכה: "עכשיו ברגע זה? הרי עדיין לא הספקתי לבחור לעצמי ערבות כשרות ולהשלים לקשט את הסוכה אולי קצת יותר מאוחר..."

אך הרב מטפליק לא הניח לי הוא קרא בהתרגשות: "יכי איכפת לו להקב"ה אם לא יהיה לנו ארבע מינים מן המובחר? הרי אפילו לא יהיו לנו כלל, חזקה על אנשים שכמוותינו כי נקיים את המצוה בשלימות... נבוא אל בית הכנסת ונברך על אתרוג ולולב של אחרים... אך אם אותו עני בן-טובים, ישב בסוכה רעב ויזיל אפילו דמעה אחת בלבד, הלא הקב"ה יבכה ביחד איתו?"

כששמעתי זאת, עזבתי מיד את כל עיסוקי, והלכנו בצוותא לחזר על פתחי עמך בית ישראל להשיג כספים עבורו.

מריצי תורה מעולם החסידות

להתרים בכל מצב...

הצדיק רבי נחום מהורודנא זצ"ל, מעולם לא מנע רגלו מלרוץ ולהתרוצץ מבית לבית כדי לאסוף צדקה לעניים. גם בנשם ובמטר, בקור ובקפאון. גם באישון לילה ואפילה. גם כשהיה חלש ביותר, הלך כשעשישית בידו וכיתת רגליו להתדפקות על הדלתות לצרכי צדקה...

פעם ראו אותו כשראשו עטוף בצעיף מתחת לכובעו ושאלו אותו, מה קרה שראשו עטוף בצעיף?

אמר להם רבי נחום: "כאב גדול אחז אותי, ראשי ולבי עלי דוי, ויצו עלי הרופאים לבל אצא החוצה יום או יומים, לבל אתקרב בלכתי בימי הקור ברחוב. אך ביודעי את החסד הגדול שעשה הקב"ה עמדי, ונתן לי חיים. היאך לא אודה את השי"ת כי לעולם חסדו, לרחם על משפחות עניות, שילדיהם הקטנים מבקשים לחם ולרש אין כל, על כן עטפתי את ראשי בצעיף חם, כדי שאוכל להמשיך וללכת לאסוף כסף צדקה לעניים".

תולדות מנחם

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

אני? ביזנס?!

הרבה זמן אני מתלבט אם לכתוב לכם את הסיפור שלי - אתם הראשונים שאני מספר להם זאת!

* * *

במשך שנים רבות שימשתי כחזן בשבתות ובחגים באחד מבתי הכנסת ביישוב מגורי. בראש השנה גם נעשיתי הבעל-תוקע. הייתי מרוצה, והנחתי שגם שולחי מרוצים.

פעם נעשיתי צרוד - דבר שיכול לקרות לכל אחד. חיפשתי ממלא-מקום מתאים, והוא נטל את התפקיד עד שהקול שלי יחזור לעצמו.

ביום בהיר ניגש אלי גבאי בית הכנסת, ומתחיל לדבר אודות כך שבעצם יש לו חזן חדש. **והאם תהיה מוכן לפנות את המשרה?** הסברתי שעזבתי רק עד שהקול יחזור אלי. שאני אוהב את התפקיד, אוהב את קהל המתפללים, ובהחלט מרגיש קשור למקום!

אבל הוא היה החלטי.

הבנתי שהוא לא שואל שאלה, אלא מציב בפני דרישה. בלתי מתפשרת...

קלטתי מהר שאת הנעשה אין להשיב. הדבר היחיד ש"ארוויח" אם אנסה לעשות מהסיפור עסק, זה שתפרוץ מחלוקת.

ניסיתי להבין על מה ולמה, אך סימני השאלה נותרו בעינם. עזבתי את התפקיד וכל מי ששאל אותי מה קורה, השבתי לו [בקול צרוד] הרי אני צרוד!...

* * *

'הימים הנוראים' הלכו וקרבו. היה ברור לי שאמלא את משרת הבעל-תוקע, שהרי גם מי שצרוד יכול לתקוע!

אבל התברר שטעיתי.

רציתי לתקוע כמידי שנה בשנה. הקהל כולו רצה שאמשיך לתקוע. אבל הגבאי חיפש מישהו אחר.

זה כבר היה יותר מידי. אבל כדי לא לעורר מחלוקת השתמשתי באותו תירוץ - שכאן אמנם היה פחות קולע... - "אני צרוד".

* * *

התיישבתי מול עצמי וההרגשה הייתה נוראית. הגבאי החליט "לזרוק אותי" ואין לי מושג על מה ולמה. במשך שנים ארוכות אתה משקיע במקום, שמח בו, משוכנע שכולם שמחים בך, אוהבים אותך - ופתאום כזה בום! תסתלק. בלי שום הסבר.

הוגעתי את מוחי לחשוב היכן טעיתי? מה עשיתי לא טוב? אך לא הצלחתי למשש ולו קצה חוט לתעלומה. הגבאי מצדו לא ניפק הסברים, רק עשה הכל להשיג ולשבץ בעלי תפקידים אחרים.

מאחר שלא הצלחתי למצוא הסבר מניח את הדעת, אמרתי לעצמי: הקב"ה זימן לי את ההרגשה הנוראית הזו, כדי שאבין עד כמה אסור לאדם לבטוח במקום שלו, במעמד שלו. לזכור

תמיד, אבל תמיד, שהכל מאתו יתברך ויש לבטוח רק בו. כי ברגע אחד עשוי כל מעמדך להתערער - ואפילו לא יספרו לך על מה ולמה! [אמנם, ברגע של צחות-הדעת חשבתי שאולי הכל מתרחש כדי שיהיה לי סיפור לכתוב ל'איש לרעהו'...]

* * *

ראש השנה.

היום בו מחלקים את התפקידים לכל שבעת מיליארד הברואים בעולמנו.

התעוררתי לפנות בוקר. התיישבתי ו...פשוט בכיתי.

התפללתי לקדוש ברוך הוא: "אני מבין שאתה מעמיד אותי בניסיון - אנא עזור לי לעמוד בו! אני מקבל על עצמי לא לרמוז לאף אחד - אפילו לא לאשתי - שמי שסילק אותי היה הגבאי ולא הצרידות. עזור לי קבל את יסורי באהבה.

במהלך עשי"ת החלטתי לגשת שוב לגבאי ולנסות לברר על מה ולמה? להפתעתי חשף סוף סוף את האמת: אתה עושה 'ביזנס' על חשבון בית הכנסת!

אני? ביזנס? על מה כבודו מדבר?

מסתבר שהממלא-מקום שהשגתי חשב משום מה שאני "עושה קופה" וקוצר "עמלות" על חשבוננו. כלומר, שאני לא באמת מעניק לו את כל מה שאני מקבל. מאחר שהוא מסוג האנשים שלא חושבים היטב לפני שמוציאים מילים חסרות אחריות מהפה, הלך ושיתף את הגבאי בדמיונותיו...

חמתו של הגבאי בערה בו. הוא לא בירר כלום, אלא החליט על אתר לסלק את הנצלן שעושה 'ביזנס' על חשבוננו - -

אי אי אי, לא בכדי נמשל לשון-הרע בתהלים ל"גחלי רתמים" שנדלקים בקלי קלות, אך לוקח 12 חודשים לכבות אותם!

אז סוף סוף לפחות ידעתי במה אני "מואשם". שמחתי שלא נמצאה בי אשמה אמיתית, ושעברתי את הניסיון בשלום - בלא להיכשל בלשון הרע ולעורר מחלוקת.

לא חלפו ימים מועטים והזמינו אותי לשמש כחזן בבית כנסת אחר, **שמכל הבחינות עדיף על בית הכנסת הקודם!** לשנה אחרת, אף חזר אלי הגבאי של ביהכ"נ הראשון וביקש שאבוא לתקוע אצלם...

* * *

שלוש תובנות מעשיות עולות בראשי בעקבות הסיפור: (א) גבאי / מנהל יקר! לעולם אל תשפוט עובד בלא לבדוק את המקרה לעומקו. אל תפטר אדם בקלות, כי ב"דיני נפשות" עסקינן! (ב) לך "מפטר" יקר אומר: קבל דין שמים באהבה. מי יודע איזו גזירה חמורה יותר התבטלה מעל ראשך! זה רק ניסיון - וסוף הכבוד לבוא! (ג) רבותי, 'לשון הרע' הורגת. כפשוטו. אז אנא. אנא!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il